

Warszawa, dnia 23 grudnia 2015 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT POSTĘPOWAŃ PRZED
TRYBUNAŁEM KONSTITUCYJNYM

RCL.DPTK.590.15/2015

INFORMACJA O WYROKU

TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO

Z DNIA 13 PAŹDZIERNIKA 2015 R. W SPRAWIE O SYGN. AKT P 3/14¹

I. Problem prawny.

Na podstawie postanowienia z dnia 23 grudnia 2013 r. Sąd Rejonowy Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, II Wydział Cywilny, zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego z następującymi pytaniami prawnymi:

- 1) czy art. 51 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2015 r. poz. 790, z późn. zm.; zwana dalej: „u.k.s.e.”)² w zakresie, w jakim nie przewiduje odrębnej stawki opłaty stałej za opróżnienie lokalu mieszkalnego z rzeczy i osób w sytuacji, gdy dłużnik po wezwaniu przez komornika dobrowolnie wykonał obowiązek w wyznaczonym terminie, jest zgodny z art. 64 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?
- 2) czy art. 51, art. 54 i art. 56 u.k.s.e. w zakresie, w jakim wprost nie przewidują odrębnej stawki opłaty stałej za opróżnienie lokalu mieszkalnego z rzeczy i osób w sytuacji, gdy dłużnik po wezwaniu przez komornika dobrowolnie wykonał obowiązek w wyznaczonym terminie, są zgodne z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej?

Zdaniem Sądu pytającego możliwość pobrania opłaty egzekucyjnej przez komornika oraz jej wysokość powinny pozostawać w ścisłym związku z zasadą egzekucji efektywnej

---

¹ Sentencja wyroku została ogłoszona w dniu 22 października 2015 r. w Dz. U. poz. 1670.

² Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1045, 1224, 1311, 1561, 1670, 1830 i 1890.

(zakładającej adekwatność kosztów egzekucyjnych do efektów w postaci całkowitego lub częściowego zaspokojenia wierzyciela) oraz z rzeczywistymi nakładami pracy komornika.

II. Wzorzec kontroli.

Jako wzorce kontroli w przypadku pierwszego z pytań prawnych Sąd pytający powołał art. 64 ust. 2 (równa ochrona praw majątkowych) w związku z art. 31 ust. 3 (zasada proporcjonalności) oraz art. 2 Konstytucji RP (*expressis verbis* powołano się na zasadę sprawiedliwości społecznej). Jako wzorzec kontroli dla drugiego pytania prawnego wskazany został art. 2 Konstytucji RP (zasada demokratycznego państwa prawnego).

III. Treść orzeczenia.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 51 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji w zakresie, w jakim nie przewiduje odrębnej stawki opłaty stałej za opróżnienie lokalu mieszkalnego z rzeczy i osób w sytuacji, gdy dłużnik po wezwaniu przez komornika dobrowolnie wykonał obowiązek w wyznaczonym terminie, jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji RP. Ponadto Trybunał Konstytucyjny postanowił umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie.

Z uzasadnienia omawianego wyroku wynika, że zasadniczym powodem uznania poddanego kontroli przepisu za niezgodny Konstytucją RP jest nieadekwatność zakwestionowanej regulacji prawnej do celów unormowania, skutkująca naruszeniem zasady równości ochrony praw majątkowych, zasady proporcjonalności ingerencji ustawodawczej w sferę praw majątkowych dłużnika oraz zasady sprawiedliwości społecznej. Przejawem i efektem tej nieadekwatności jest postawienie w jednakowej sytuacji dłużników, którzy dobrowolnie wykonali zobowiązanie z tymi dłużnikami, w stosunku do których konieczne okazało się przeprowadzenie czynności egzekucyjnych w celu doprowadzenia do opróżnienia przez nich lokalu. Trybunał poparł tym samym stanowisko Sejmu, w którym stwierdzono, iż pobieranie opłaty stałej w jednakowej wysokości od obu wskazanych kategorii dłużników jest niesłuszne i powoduje, że opłata taka staje się *sui generis* sankcją za dobrowolne wykonanie zaległych zobowiązań, a więc sankcją za zachowanie pożądane i zgodne z wymogami prawa oraz interesem wierzyciela.

Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę na hybrydowy charakter opłat egzekucyjnych. Z jednej strony są one bowiem świadczeniami publicznoprawnymi, posiadającymi cechy opłat publicznych, a zatem ich wysokość nie jest ściśle związana z rzeczywistymi kosztami

konkretnego postępowania egzekucyjnego (zatem nie każde postępowanie musi przynosić komornikowi zysk, ale możliwe jest też, że opłata przewyższy koszty czynności egzekucyjnych). Z drugiej jednak strony wysokość opłat egzekucyjnych powinna być ustalana z uwzględnieniem realnego nakładu kosztów, czasu i pracy komornika. Wysokość opłat egzekucyjnych nie może całkowicie abstrahować od tych kryteriów oraz od efektywności egzekucji. W przypadku ich oderwania od realnych kosztów egzekucji i nakładów pracy komornika – tak jak miało to miejsce w sprawie, w ramach której zostało postawione Trybunałowi pytanie prawne – może dojść do nieproporcjonalnej interwencji ustawodawczej w sferę praw majątkowych dłużnika oraz naruszenia zasady równości, gdy jednakowo zostaną potraktowane podmioty (dłużnicy), których sytuacja nie zasługuje na zrównanie, gdyż jedni wywiązali się ze swoich obowiązków, a drudzy nie.

Poddany kontroli przepis w zakresie wskazanym w sentencji orzeczenia utracił moc obowiązującą z dniem wejścia w życie orzeczenia, tj. z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw RP, co nastąpiło w dniu 22 października 2015 r.

IV. Wskazówki dla prawodawcy.

Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że opłata egzekucyjna do pewnego stopnia ma stanowić ekwiwalent za czynności faktycznie podejmowane przez komornika w toku postępowania egzekucyjnego, dlatego należy zróżnicować jej wysokość w przypadku, gdy dłużnik po wezwaniu przez komornika dobrowolnie wykonuje obowiązek opróżnienia lokalu mieszkalnego oraz w przypadku, gdy dłużnik tego obowiązku nie wykonuje.

W uzasadnieniu wyroku Trybunał wskazał na potrzebę przeformułowania obecnie obowiązującego mechanizmu poboru stałych opłat egzekucyjnych. Zastrzeżenia Trybunału dotyczą rozwiązania polegającego na tym, że o wysokości opłaty komorniczej, która powinna zostać uiszczona przez wierzyciela w momencie wszczęcia postępowania egzekucyjnego, decydują okoliczności, które ujawniają się dopiero w trakcie tego postępowania, a mianowicie to, czy dłużnik dobrowolnie wykonał egzekwowany obowiązek, czy też konieczne było jego przymusowe wyegzekwowanie.

Joanna Knapieńska
Dyrektor
Departamentu Postępowań przed Trybunałem
Konstytucyjnym
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu/